

BERGEN BYARKIV.

Ad Eksplosjonsulykken 20.4.1944.

I Bergens Tidende etterlyser dere ”personskildringer” fra dagene og ukene etter ulykken.

Jeg var fylt 8 år eksplosjonsdagen. Jeg var en av de 4000 skolebarn som ble evakuert fra Bergen kort tid etter 20. april.

Selv om dere etterlyser skildringer fra dagene/ukene etter 20.april, så vil jeg likevel fortelle litt om det jeg husker fra den forferdelige eksplosjonen om morgenen, hva som skjedde med oss den dagen og om det å bli sendt som liten gutt til vilt fremmede mennesker til en gård utenfor Larvik.

Jeg bodde i Martin Wahls gate (Matismarken) sammen med mor, far og søster på 3 år. Jeg var begynt på Sandviken skole i 1943

Min far var gått på arbeid som vanlig kl.08.00 om morgenen. Hans arbeidssted var i Dreggen - et hus rett overfor Vikinghallen. Han var laborant i det som den gang het Statens Landbrukskjemiske Kontrollstasjon. Han var altså så nær eksplosjonsstedet at – når min mor fikk vite hvor eksplosjonen var – fryktet det verste.

Vi tre som var hjemme lå i samme rom i våre senger da smellet kom. Alle vinduene i huset blåste inn pluss mange andre skader, Heldigvis var rullegardinen nedtrukket slik at den la seg over sengene og beskyttet mot all glasset som kom inn og bl.a. stod som prosjektiler i veggen over sengene våre.

Min mor som jeg husker blødde fra skade (glass) i foten, tok oss to barn med opp i Fjellveien og vi gikk helt opp til Danmarks plass, til min oldemor. Jeg husker ikke særlig mye fra selve turen, men at det må ha vært forferdelig med tanke på hva som hadde skjedd med far og om det kom flere eksplosjoner, pluss alle andre tanker.

Hos oldemor ble vi sittende å vente og vente !! Etter noen timer kommer min far inn døren, blodig men levende. Han visste ikke noe om hvor vi var, men han må ha tenkt det samme som mor at oldemor bodde i gangavstand fra Bryggen. TROR JEG !

Min far var MEGET heldig som kom relativt heldig fra ulykken. Huset han arbeidet i var et 3 eller 4 etg. murhus. Huset stod, men alt inne i huset var rasert. Hans kollega ble drept. Min far greide selv å komme seg ut på gaten,. Men ble ganske fort plukket opp i en bil full av skadede som skulle kjøres til Haukeland eller hvor ??? . Far fortalte at når han så alle de forferdelig skadede menneskene som lå i bilen så fant han ut at han skulle greie se selv og derfor hoppet av og laget plass til en annen.

Vi kunne ikke flytte tilbake til huset i Martin Wahls gt. Men hvor lenge vi bodde et annet sted og hvor vet jeg ikke.

EVAKUERING.

Jeg ble som nevnt kort tid etter eksplosjonen (jeg tror det må ha vært i begynnelsen av mai) sendt sammen med andre barn med toget til Larvik.

På togstasjonen ble jeg hentet av konen på gården og vi kjørte med buss til gården som lå nærmere Helgeroa. Det var ”forferdelig” å måtte sitte på fanget til en vilt fremmed dame på bussturen.

På denne gården bodde jeg et helt år til freden i 45.

Jeg kan ikke si at jeg husker det året med ”glede”. Jeg var 8 år og skulle bo hos og med helt fremmede mennesker i et ”miljø” som var helt fremmed for meg.

Gården var en storgård med 10-12 kyr, griser, høns og hester. Gårdeierne var noe eldre med store barn.

Det var ingen barn i nærheten jeg kunne være sammen med. Jeg gikk litt på skole, men det var ikke mye. Det jeg husker var at vinteren 44/45 var meget kald og mye snø, og at jeg ble kjørt i slede til skolen når det passet gårdeieren.

Jeg husker også at når jeg kom på gården i mai måned så måtte jeg gjøre ”nytte” for meg. Jeg ble kjørt med hest og vogn ut på en stor åker. Jeg fikk utlevert en sinkbøtte og en pinn og fikk beskjed om å plukke opp stein i bøtten og tømme denne på siden av åkeren når bøtten var full. Når bøtten var full greide jeg ikke å løfte den. Konen på gården så at dette ikke gikk og fikk meg ”fritatt” fra arbeidet. På åkeren skulle det settes poteter.

Jeg sultet ikke dette året. Men det jeg husker jeg spiste var stekt flesk (forferdelig) og egg og brød.

Kjøtt og poteter ble solgt, men til hvem ?? Jeg husker at det lå store hauger med kålerabi utenfor løen som folk som kom og spurte om de kunne få kjøpe poteter kunne få gratis.

Det jeg også husker (det blir mye husker!!) var at jeg lærte å sykle. Men det medførte mye kjeft (refs) av konen på gården. Jeg lånte en stor herresykkle og syklet med høyrefoten gjennom rammen. Dermed kom jeg til stadig bort i sykkelkjeden og rev opp og fikk olje på strømpen og buksen. Og det var mildt sagt lite populært. For dermed måtte hun reparere strømper og bukser som jeg ikke hadde for mange av.

Men så kom våren 45. Jeg mener det må ha vært 7. eller 8.mai. Den eldste sønnen på gården kom løpende fra skogen overfor gården og fortalte at han hadde hørt på radion som var gjemt i skogen at tyskerne hadde kapitulert.

Han ba meg løpe til klokkeren i bygden og få han til å ringe med kirkeklokkene for nå var det fred.

Jeg husker det var veldig fint vær og jeg stod på en liten kolle fremfor gården og sa til meg selv **NÅ SKAL JEG ENDELIG FÅ REISE HJEM.**

Jeg mener å huske at fjorten dager senere var jeg hjemme i Bergen.

Min mor hadde gjemt på et egg jeg skulle få når jeg kom. Men det var jo litt mislykket da egg var det jeg hadde fått mye av på gården.

Jeg må – til slutt – si at oppholdet på gården som 8-9 åring husker jeg med liten glede !!!

ROALD